

BILTEN

AVGUST - OKTOBAR 2009

SADRŽAJ

1. *Saopštenje za javnost, 4. Avgust 2009.: „Opasnosti predoga Zakona o tajnosti podataka“*
2. *Konferencija za novinare, 16. Septembar 2009.*
3. *Saopštenje za javnost, 28. Septembar 2009.: „Saopštenje povodom 28. Septembra 2009. – Međunarodnog dana prava javnosti da zna“*
4. *Saopštenje za javnost, 30. Septembar 2009.: „Nove šanse za efikasnije otkrivanje korupcije“*
5. *Saopštenje za javnost, 12. Oktobar 2009.: „Podaci o zaposlenima“*

Saopštenje za javnost

Opasnosti predloga Zakona o tajnosti podataka

Transparentnost – Srbija smatra da ma koliko Srbiji bilo potrebno da se zakonskim putem reguliše proglašavanje tajnosti podataka i njihovo čuvanje, ne bi bilo nipošto dobro da se to učini kroz usvajanje predloga koji je Vlada dostavila Skupštini.

Velika manjkavost ovog predloga leži u tome što je predlagač uložio veliki trud (npr. članovi 38 i 40) da ograniči mogućnost Zaštitnika građana i Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti da obavljaju poslove iz svoje nadležnosti. Nameće nam se zaključak da se tim normama ozbiljno ugrožava sprovođenje Zakona o slobodnom pristupu informacijama, Zakona o zaštiti podataka o ličnosti Zakona o zaštitniku građana, dovodi u pitanje dostignuti nivo u zaštiti ljudskih prava i otvara dodatan prostor za prikrivanje malverzacija. Uvereni smo da su o va rešenja u suprotnosti sa međunarodnim standardima, zbog čega mogu ugroziti ocenu o napretku u procesu pristupanja EU, kao i da su tako sročena da mogu posredno ugroziti i očuvanje interesa koji se navodno štite.

U ovom predlogu zakona se ka že da “se ne smatra tajnim podatkom onaj koji je označen kao tajna radi prikrivanja krivičnog dela, prekoračenja ovlašćenja ili zloupotrebe službenog položaja ili drugog nezakonitog akta ili postupanja organa javne vlasti” (član 3). Međutim, u odsustvu odredbe o zaštiti onih koji takav podatak obelodane i odsustvu efikasnog i nezavisnog nadzora nad proglašavanjem tajnosti , ta norma ostaje gola deklaracija. Ovo rešenje je pogrešno i zato što bi kod utvrđivanja da je tajnost proglašena nezakonito, bilo potrebno dokazati teško dokazivu nameru prikrivanja malverzacije. Ocenjujemo da bi trebalo da bude sasvim dovoljno utvrditi da se kroz tajnost dokumenta prikriva nečiji nezakoniti akt ili propust.

Imajući u vidu da se ovim predlogom zakona ograničavaju mogućnosti da organi čije je rukovodiocice izabrala Narodna skupština vrše nadzor nad radom izvršne vlasti, izražavamo nadu da će narodni poslanici, ukoliko o njemu uopšte budu raspravljali, izmeniti kroz amandmane sporne tačke na koje smo ukazali. Podsećamo da se u skupštinskoj proceduri od decembra 2007 nalazi predlog Zakona o klasifikaciji informacija, koji reguliše istu materiju, a podnet je u vidu narodne inicijative. Ukoliko bi Vladin predlog bio stavljen na dnevni red pre nego što se Skupština izjasni o predlogu građana, to bi se moglo interpretirati kao nepoštovanje prema biračima i kao poruka da je volja izvršne vlasti važnija od ostvarivanja ustavnih prava građana.

Transparentnost – Srbija

Beograd, 4. avgust 2009.

*Organizacija Transparentnost – Srbija održala je konferenciju za štampu u sredu, **16. septembra**, sa početkom u **11 časova**, u prostorijama organizacije, Beograd, Bulevar Despota Stefana (ranije: „ulica 29. novembra“), broj 36, na prvom spratu*

Dnevni red:

11.00 – 11.10 Prioriteti Srbije u borbi protiv korupcije – Vladimir Goati, Transparentnost – Srbija, predsednik

11.10 – 11.20 Javne nabavke – šansa za uštede u budžetu i problemi u sprovođenju zakona – Nemanja Nenadić, Transparentnost – Srbija, programski direktor

11.20 – 11.30 Predstavljanje nalaza međunarodnog “Istraživanja o otvorenosti budžeta” – Bojana Medenica, Transparentnost – Srbija, saradnica

od 11.30 Pitanja i odgovori

O temama konferencije:

Ova konferencija je posvećena pitanju značaja borbe protiv korupcije u uslovima ekonomske krize i manjka u budžetu. Prvo ćemo ukazati na koji način bi Vlada mogla da svojim delovanjem doprinese ostvarivanju ovih ciljeva.

Zatim ćemo govoriti o konkretnim problemima koji ugrožavaju sprovođenje novog Zakona o javnim nabavkama, pa samim tim i mogućnost da se ostvare uštede za budžet sa stavke na kojoj Srbija troši između 3 i 4 milijarde evra svake godine.

Osim kroz efikasniju kontrolu planiranja i izvršenja javnih nabavki, najveća prepreka korupciji kod trošenja budžetskih sredstava je otvorenost budžetskog procesa. Ukazaćemo na ključne slabosti novousvojenog Zakona o budžetskom sistemu na tom polju. Predstavićemo i ključne nalaze međunarodnog istraživanja o otvorenosti budžeta (Open budget index), koji će nam pokazati kako Srbija stoji u odnosu na druge zemlje.

Saopštenje za javnost

Saopštenje povodom 28. septembra 2009 – Međunarodnog prava javnosti da zna

Transparentnost – Srbija, povodom međunarodnog dana prava javnosti da zna, podseća da je pravo na pristup informacijama u posedu državnih organa, ne samo značajno ljudsko pravo već i najefikasnije sredstvo za prevenciju korupcije.

Smatramo da je malo oblasti u kojima je Srbija toliko napredovala kao u ovoj. Kada smo na današnji dan pre pet godina sprovodili kampanju za usvajanje Zakona o slobodnom pristupu informacijama, sistematizacije radnih mesta državnih organa su bile dobro čuvani interni dokumenti, ugovori koje državni organi zaključuju su samo u izuzetnim situacijama bili dostupni, plate u javnim preduzećima su bile nepoznate, građani su se ustezali da traže informacije o stvarima koje nisu vezane direktno za zadovoljenje njihovih interesa a novinari su radili samo na osnovu izjava političara i dokumenata dobijenih od insajdera.

Danas se mnoge pouzdane informacije koje su ranije bile u sferi nagađanja mogu pronaći na internet prezentacijama organa vlasti i u informatorima o radu ili se mogu po zahtevu besplatno dobiti. Pravo na pristup informacijama je ustavna i zakonska kategorija, a od poštovanja tog prava zavisi i ocena napretka naše zemlje na putu EU integracija. Nesumnjivo je da velike zasluge za dosadašnji uspeh ovog projekta imaju agilni Poverenik za informacije od javnog značaja i njegova malobrojna služba.

Međutim, Transparentnost Srbija želi da ukaže da ne samo da je put napretka bio trnovit, već se i danas javljaju mnoge pretnje. Oni koji imaju moć te pretnje uporno ne otklanjaju. Na primer, ni pet godina nije bilo dovoljno da Vlada Srbije, makar u jednom slučaju, obezbedi izvršenje Poverenikovih rešenja, kada to ne učini institucija koja je po zakonu obavezna. Zbog toga su građani često uskraćeni za bitne podatke o trošenju budžetskih sredstava. Gotovo dve godine nisu bile dovoljne da Narodna skupština stavi na dnevni red predloge za dopunu zakona o slobodnom pristupu informacijama i zakona o klasifikaciji informacija koje je podržalo preko 70.000 građana. Služba Poverenika i dalje nema dovoljno ljudi za obavljanje svojih poslova. Najzad, mnogobrojne opomene od strane domaće i strane stručne javnosti nisu bile za sada dovoljne da se Vlada uzdrži od predlaganja propisa putem kojih se objektivno ograničava pravo javnosti da zna i ovlašćenja Poverenika. Na kraju, ali ne poslednje po važnosti, ističemo da u Srbiji još uvek ne postoji zakonski mehanizam zaštite službenika koji obelodane informacije od javnog značaja, iako je njegovo uvođenje obaveza na osnovu ratifikovane Građanskopravne konvencije protiv korupcije i preporuke Grupe zemalja za borbu protiv korupcije (GRECO)

Imajući sve pobrojano u vidu, pozivamo građane da aktivnim korišćenjem prava na pristup informacijama i ubuduće vrše kontrolu rada vlasti, a Narodnu skupštinu da korišćenjem svojih nadzornih ovlašćenja prema Vladi obezbedi da se ovaj važan segment borbe protiv korupcije u budućnosti unapredi.

Transparentnost – Srbija

Beograd, 28. septembar 2009.

Saopštenje za javnost

Nove šanse za efikasnije otkrivanje korupcije

Transparentnost Srbija pozdravlja nedavne izmene *Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala* koje su na snazi od 11. septembra ove godine, zato što nova rešenja povećavaju šanse za krivično gonjenje slučajeva korupcije na visokom nivou. Naime, na osnovu ovih izmena, gonjenje za korupcionaška krivična dela u koja su neposredno umešani ministri, članovi rukovodstva javnih preduzeća, sudije, tužioci i drugi funkcioneri koje biraju Skupština i Vlada, preuzima Tužilaštvo za organizovani kriminal. U ovim slučajevima korupcije sada je moguće primeniti posebne istražne tehnike kakve se koriste radi otkrivanja organizovanih kriminalnih grupa.

Valja međutim ukazati i na neke propuste zakonodavca. U krug funkcionera čija eventualna korupcija ne podleže posebnom režimu istrage nisu uvršteni neki koji raspolažu značajnim resursima ili diskrecionim ovlašćenjima, poput direktora zdravstvenih i penzionih fondova, pokrajinskih sekretara, gradonačelnika, direktora pokrajinskih i gradskih javnih preduzeća. Na spisku nema ni funkcionera koji uživaju visok stepen imuniteta (predsednik Republike, narodni poslanici). Sa spiska su izostala i neka krivična dela koja su se tamo mogla naći, poput podnošenja lažnih podataka o imovini funkcionera.

I pored pomenutih nedostataka, usvajanjem ovih izmena zakona otklanja se jedan od izgovora za dosadašnji slab učinak u borbi protiv korupcije na visokim nivoima vlasti. Najbolji test spremnosti da se zakon primeni u praksi biće postupanje Tužilaštva povodom mnogobrojnih sumnji u funkcionerske zloupotrebe o kojima su pisali mediji ali su ostale bez reakcije državnih organa.

Transparentnost – Srbija

Beograd, 30. septembar 2009

Saopštenje za javnost

Podaci o zaposlenima

Transparentnost – Srbija pozdravlja predlog Vlade prema kojem bi se organi državne uprave obavezali da objavljuju podatke o broju zaposlenih službenika. Ova mera je od koristi, jer omogućava građanima uvid u trošenje njihovog novca i poštovanje zakonskih ograničenja o maksimalnom broju zaposlenih.

Međutim, Transparentnost ne može da prenebregne činjenicu da svi državni organi, javna preduzeća, organi lokalne samouprave i organizacije kojima je povereno vršenje javnih ovlašćenja imaju već pet godina- a na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, obavezu da ove podatke prikažu u Informatoru o radu i da ih ažuriraju svakog meseca, ali da se o tu zakonsku obavezu uglavnom oglašuju.

Slični tome su i slučajevi afere povodom ekstremno visokih primanja i bonusa u javnim preduzećima i regulatornim telima gde su ključni podaci bili dugo vremena skrivani od javnosti. Na osnovu ta dva primera, a ima ih mnogo više, pokazuje se šteta nastala usled toga što poslednje tri Vlade Srbije nisu želele da odlučno podrže sprovođenje Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Umesto da Vlada obezbedi da organi i tela koja su pod njenom kontrolom poštuju odavno usvojeni propis, rešenja se traže u donošenju novih. Kao da se mukotrpno sprovođenje jednog zakona može zameniti lakim donošenjem novog zakona.

Transparentnost – Srbija

Beograd, 12. oktobar 2009.